

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XVII. Christianus Augustus E Dvcibus Saxoniae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

CHRISTIANUS AUGUSTUS E DVCI- BUS SAXONIÆ.

Christianus Augustus è Ducibus Saxoniae, Archiepiscopus Strigoniensis, Episcopus Jaurinensis, Regni Hungariae Primas, nec non Sacrae Cæsareæ Majestatis in Comitibus Ratisbonensibus Plenipotentarius, natus est in Saxoniâ 9. Oct. An. 1666. Princeps est, vix ulli nostro ævo sapientiâ & rerum agendarum probatissimâ solertiâ secundus; quem nostræ Germaniæ splendidissimū gemma merito dicamus, cum clarissimo virtutum suarum splendore omnium oculos mirè perstringat. Facilis alloquio, gratus aspectu, & ut in verbis ponderosus, ita in operibus efficax, attrahendis hominum voluntatibus unicè factus videtur. Quas prorsus insignes dotes, nascendi velut sorte hujus Principis animo infusas, eximium religionis Studium longè exsuperare videtur, cum in eò haud quicquam mortaliū ulli concedat. Hinc Eminentissimum hunc Purpuratum justum, sapientem, magnanimum, religiosum, ac munificum tota Germania deprædicat, Hungaria hominem licet exterum sincero affectu complectitur, Sacra Roma hoc Germaniæ decus ambabus veluti ulnis stringit. Undetrigesimum annum agens, admirabili desuper lumine illustratus est, ut tenebras inter & lucem dignosceret, & eò navem, in incerto errorum fluctuantem appelleret, unde certa salus. Videlicet ad Sacra Romanæ Ecclesiæ gremium, quam tantæ intelligentiæ princeps non poterat non veram agnoscere, mirifico animi zelo sese applicuit. Certè Magni Wittegingi progeniem sese dignoverit, quia Carolo Magno proelio victus, animo esse liber occæpit; & cum mite Christi jugum everfis idolis subiret, improbitatis vincula discussit. Felicem enimvero Saxoniam deprædicem, quæ tot, tantisque soles nostra hac atate suo in Horizonte conspicit. Legimus in Avilæ atque Illescæ historiis, quod cum alter ille Carolus, quem quintum indigitamus, in Fridericum Saxonem An. 1546. moveret, Sacra trophæa iterum in Saxoniâ fixurus, illo quo proelio decertatum fuerit die, sol defixus inter astra substiterit, repetito veteris ævi miraculo, ne victoriam Cæsaris, properata nocte interciperet. Soles mihi estis, quotquot ad Sacra Romanæ Ecclesiæ gremium rediistis, Saxoniae Principes, qui vestra cœli statione nunquam dimovendi, orthodoxi orbis incrementis nunquam non lucebitis. Eris semper Augustus Friderice Auguste, quem suo in solio regnantem Polonia adorat. Eris Augustus, tanto parente non degener hæres Friderice Auguste regia soboles, in Sarmatico solio, quò tuæ te virtutes dudum vocant, aliquando reponende. Eris nunquam non Augustus Christiane Auguste Eminentissime Purpurate, quem suum Salomonem Germania credit. Eris Augustus, tanto Patruo dignissime nepos Christiane Auguste Princeps Neostadiensis, tener furculus, sed in maximas spes adolescens; cum in ipso Luciferi exortu plenum in meridie Phœbum exhibeas. Vos omnes, nomine & omine Augusti, Soles eritis, vestrarum virtutum radios undequaque dispensaturi. Sed ut eò, unde me publicæ felicitatis contemplatio abduxit, revertar, Christianum Augustum, nobilissimum orthodoxæ Ecclesiæ membrum factum, expansis protinus ulnis Sacra Mater Ecclesia amplexata est, honorificentissimis dignitatibus in eum cumulatissimè congestitis. Hinc Metropolitana Ecclesia Coloniensis eum in summum Præpositum adoptavit; nec non Ecclesiæ Salisburgensis, Eistadiensis, Ratisbonensis, Leodiensis, & Monasteriensis aliis post alia temporibus hoc principum gemma suis Ecclesiis associârunt. In eo etiam exornando Imperator Leopoldus, insignium virorum admirator & dotator munificus totus fuit; hinc Viennam Austriae vixdum appulsum, Jaurinensi Ecclesiæ in Hungariâ præesse voluit, majoribus etiam dignitatibus tanti principis merita brevi postea condecoraturus, Nec minus Clemens XI. immortale orthodoxis nomen,

pro

pro eximio suo in principes religiosos studio, Sacro Purpuratorum Collegio eundem *An. 1706. 17. Maii* annumeratum voluit; ad quam etiam dignitatem à Friderico Augusto Poloniae rege intensissime commendatum se vidit, licet alio, quam quod propria virtus afferebat suffragio, tam pius Princeps non indigeret; neque id etiam prætermittendum videtur, quòd Cardinalitia dignitas primò omnium in eum è Saxonum Ducibus congesta dicitur. Post Collonizii è vivis excessum Archiepiscopus Strigoniensis à Leopoldo Imperatore denominatus est. Fuerat is Archiepiscopus olim non per Hungariam modò, sed Europam propemodum univèrsam celeberrimus; nec etiam hodièdum suo splendore multum excidit: certè regni totius Primatem, Legatum natum, & summum Hungariæ Cancellarium congestis titulis nuncupant, quisquis eo in folio residet. Accedit, quòd providà Leopoldi Imperatoris curà Archiepiscopi Strigonienses jure veluti hæreditario Sacri Romani imperii Principibus annumerentur, ne qui in sacris per Hungariam promovendis indefesso studio desudant, dignitatis gradu ulli secundi habeantur. Enimverò Hungaria mox sensit prudentissimi Antistitis paternam curam; nam in maximis motibus, cum in civile bellum gens iniquis erumperet, regni gubernacula Eminentissimus Purpuratus ita moderabatur, ut ne ipsi quidem hostes in eo unquam reperirent, quòd reprehenderent; adèd nefasta bella exofus, in pacis consilia unicè semper incubuit, pacem maturius impetratus, nisi à sana mente æquè ac legitimo Principe vecordes Malecontenti, maleferiato Ragozio antesignano excidissent. Nec minùs de Ecclesià Coloniensi, cujus administrationem, suo videlicet præfule viduatæ, jamdum *An. 1703.* agebat optime meritis est; sed meritum suorum proemium pene captivitatè tulerat; nam immisus in urbem clanculum hostium manipulus, (seu verè prædatorum dicas, nulla publica autoritate instructos,) in eo erat, ut principem ex urbe surreptum Jacobo Coulono Limburgenfi detecta, è suis, quibus abscondebantur latibulis extrañi prædatorum plerique; meretricissima cruce, prædonum supplicio fracti sunt; contra subcenturioni Coulono annua pensio centum florenorum à grato principe assignabatur, cujus etiam recommendatitii literis Imperator facillè dedit, ut Coulonum, in suam militiam translatum, protribunum diceret. *An. 1707.* Eminentissimus Purpuratus sacris operabatur, cum solemnibus Sponsalibus Maria Annæ Austriacæ Joanni I. Portugalliæ & Algarbiæ Regi, Augustissimo Imperatore Josepho pronubum agente, jungeretur. Eadem felicitatis fors Eminentissimo huic Purpurato anno ponè infecto obtigit, quando auspiciis nuptiis benedicebat, inter Augustissimum Hispaniarum Monarcham Carolum III. nunc Orbis Romani potentissimum Dominum & Elisabetham Christinam Guelferbytanam contrañtis, Augustissimo Imperatore Josepho pariter sponsi absentis vices in solemnè illa desponsatione obeunte; quòd maximum par conjugum Deus ter optimus Maximus conservet, & longa prole fecundet. Mense Octobri ejusdem anni Ecclesiam sancti Petri in urbe Viennensi solemnè ritu inauguravit. Ecclesiæ illius octavo post Christum natum sæculo prima fundamenta jacta sunt, Fundatorem agnoscit Carolum Magnum, multis è Saxonibus relatis victoriis inclytum Cæsarem. Quis igitur sacris ejusmodi coereimoniis peragendis aptior deligi potuit, quam ex vetustissima Wittegingi progenie princeps Saxo? Pene lachrymis immauerint religiosissimi Antistitis oculi, cum seriò secum revolveret, eundem Carolum Magnum Saxoniz suæ Apostolum, & hujus, quam ipse noviter consecraret, Ecclesiæ exstructorem existisse. Quantum optarit, ut ea sacra in patriâ sua adhucdum florent, quæ Caroli Magni pietas induxit, sed effusus ex Eislebianis paludibus novator intervèrtit. Planè orthodoxæ religionis studium in eo principe tam eximium est, ut Sancta Mater Ecclesià de tali filio, sibi regenerato, unicè congaudeat. In regno Hungariæ pro sacra religione tuendâ aheneum murum adversariorum conatibus se semper obiecerat; & quamvis Helveticæ professionis homines inde quirirarent, dignissimum tamen zelosissimum hunc Antistitem reputo, qui talium hominum odium incurrerit. Est adhuc, quòd illi in acceptis referat sancta Mater Ecclesià; nam Mauritius Augustus, quem modò ex Saxoniz Principibus Neostadiensem nuncupant, ejus imprimis sedulissimâ curâ ad orthodoxa sacra transibat, & hoc cœli beneficium, per Eminentissimum patrum in se transfusum agnoscit. *An. 1709.* ex mandato Clementis XI. Romæ 17. Augusti emanante graviter detonuit in religiosos quoscumque & Clericos, qui rebellium in Hungariâ partibus, quocumque demum titulo aut prætextu adhærescebant, eos beneficiis quibuscumque, si in damnatâ hac rebellionè infordecerent, privando, & incapaces ad qualiacumque ordinis aut Religionis ministeria obeunda declarando. Valuit ea comminatio prudenter adhibita, ut melior pars ad sacratiora caltra transfret. *An. 1712.* Cæsaream aulam cum viginti octo nobilissimis Hungariæ proceribus accesserat, facundissima oratione, cujus in eo summa vis, Imperatori ab omnium hominum memoriâ maximo persuadens, ut ad regni Hungariæ insignia capefenda, Possonium quamproxime accederet vellet. Ipsemet postea sacro Caroli vertici *An. 1712. 22. Maii* regiam coronam imposuerat, quam gloriosius ante Carolum regum nemo multis retro sæculis gerere visus; utpote cujus dominatus totam, quâ latè patet, Hungariam complectitur. Discedens Imperator pretiosissimum annulum, cui extraordinariæ magnitudinis adamas includebatur, digito Eminentissimi Purpurati ipsemet inseruit, perpetuum Austriaci in eum affectus futurum monumentum. Postero anno Augustissimam Imperatricem eodem Hungariæ in folio Purpuratus Antistes collocaverat, gaudio sibi geminato, quòd nobilissimum par conjugum, quale ipsemet felici hymenæo conjunxerat, ex se veluti regnans in Hungariæ folio videret. Remansit tunc & aliud Austriacæ pietatis Symbolum Strigoni; nam regales vestes, quibus regium par in solemnè coronatione quàm splendidissimè induebatur, Principali Ecclesiæ Strigoniensi, cui à sancto Martino nomen, piissimâ munificentiâ consignabantur; Quæ regia donatio hoc insigni & aureis filis expresso chronologico denotabatur: CarolVs seXtVs Imperator aVgVstVs, Hispano CathoLICVs, aC Vngariæ apostoLICVs reX. 2 Vestes sVas regales Vngaricas, qVibVs oCCasione CoronatIonIs In CIVitate PosonIensI peractæ InDVcebatVr, pro eCClesIastiCo ornatV benigne ContVLIt &c. &c. Digna plane Austriacæ hæc pietas est, quam Divus Martinus, hic pauper & modicus, sed cœlum dives ingressus multiplici fœnore rependat. Enimvero Eminentissimus Purpuratus, ut Augustissimæ domui Masculum hæredem impetraret, publicas preces alta voce ipsemet præibat; & licet anxia vota cœlum hucusque suspenderit, attamen sperare licet, futuro anno illud Lucæ c. 1. explendum. Et eCCe ELIzabeth Cognata tVa & Ipsa ConCept FLIVM In feneCtVte sVa, Anno 1716. Eminentissimus Purpuratus ad Comitæ Ratisbonensia Cæsaris Plenipotentiarius ablegatus est. Qualem se in eâ legatione gesserit, publica Imperii monumenta vel me tacente fatiens eloquuntur; nam blanda oris suavitate, concinno decòre, atque in omnium amores se insinuante benevolentia tantum effecit, ut aptissimum instrumentum visus sit, qui in illo discordantium sæpè opinionum Euripo tranquillitatem conservaret, & grande Imperii corpus, tot membris diffusum, desideratissimæ unitatis compage conglutinaret, dignissimus, cui per meliorem valetudinem liceat, turgidam tot meritis ætatem in Neftoreos annos extendere.